

"לבניינה של תורה" – חלק שסג

שיחה שנמסרה באופן דיגיטאלי על ידי מו"ר ראש הישיבה, הרב ברוך ויזר שליט"א

"יִפְקֹדן בְּיָה מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי"

שיחה ליום ל"ג בעומר בימי מגיפת הקורונה

"סיני סיני לו נקרא"

"ותשחק ליום אחרון"

היום הוא יום מיוחד – יומא דרשב"י, יום ה'הוד שבהוד'. ברצוני לעסוק היום בדמותו של רבי שמעון בר יוחאי, ובמה שהדבר נוגע אלינו.

ביום זה מקובל לקרוא בספר 'אידרא זוטא', המתאר את יומו האחרון של רשב"י בעולם הזה ואת מעמד הסתלקותו. ב'אידרא' מסופר על גילוי הסודות הגדולים בהם חתם את הגילויים שגילה במשך כל ימי חייו. כך סיים את ימיו כחושף ומגלה תורת הסוד בעולם. 'האידרא זוטא' מסתיים⁴ בתיאור ויכוח שהתרחש לאחר שנשמתו של רשב"י עלה לישיבה של מעלה בנוגע למקום קבורתו. בני ציפורי רצו שיקבר בעירם ואילו בני מירון דרשו שייקבר בתחומם. "בְּתַר דְּנַפְק פּוּרְיָא, הוּה סְלִיק בְּאוּרְא" – אחרי שיצאה המיטה מביתו היא התרוממה באוויר. משמעות הדבר היא שלבני אדם אין אחיזה ברשב"י, רק לקדוש ברוך הוא ולמלאכיו –

שליחיו יש אחיזה בו, כשם שבקבורתו של משה רבנו עסק דווקא הקב"ה⁵. יחד עם התרוממות המיטה באוויר "אָשָׁא הוּה לְהֵיט קַמִּיה" – האש הייתה מלהטת לפניו. "שְׁמַעוּ קָלָא", שמעו קול האומר: "עוֹלוּ וְאָתוּ, וְאִתְכַּנְּשׁוּ לְהֵילוּלָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן" – בואו והתאספו (כפי שבית כנסת נקרא בארמית "בי כנישתא") להילולא ולשמחה של רשב"י, אני

כאשר

נשמת התורה

מתחזקת

יחד עימה

מתחזקת גם

נשמת ישראל

רבי שמעון בר יוחאי ומשה רבנו הם אולי אותה נשמה או אותו שורש נשמה – כך שמעתי מהרב הדרי זצ"ל – לפי ששניהם הנחילו לעם ישראל את התורה¹. בעוד שב"זמן מתן תורתנו" קיבלנו את התורה על ידי השליח – "סרסור" בלשון חז"ל² – משה רבנו, כך ניתן לומר שגם יום ל"ג בעומר הוא במידה מסוימת יום קבלת תורת הסוד, נשמת התורה³. היום הוא יום הולדתה של תורת הסוד. רשב"י חשף את הסודות כל ימי חייו וביום זה הוא חתם את גילוי

תורת הסוד, ביום זה נסתם בעולם הזה המעיין הגדול והשופע של רשב"י.

¹ עיין כוחו דרשב"י, מערכה א, אותיות כ-כא (על פי שער הגלגולים)

² למשל: ירושלמי, מגילה, פרק ד, הלכה א: "רבי חגי אמר: רבי שמואל בר רב יצחק עאל לכנישתא, חמא חונה קאים מתרגם ולא מקים בר נש תחתיה. א"ל! אסור לך! כשם שניתנה ע"י סרסור, כך אנו צריכין לנהוג בה ע"י סרסור". עיין שלחן ערוך, אורח חיים, סימן קמא, סעיף ד; ומשנה ברורה, סעיף קטן טו

³ עיין בני יששכר, מאמרי חודש אייר, סימן ב: "אשר ביום זה התחלת התגלות הטוב של התורה שנגנו בה האור כי טוב... על ידו נתגלו באיתגליא סודות התורה הוא סוד האור כי טוב הגנוז בתורה. על כן נקרא ספרו הקדוש 'זהר' אור המבהיק מסוף העולם ועד סופו אור הטוב הגנוז בתורה...".

⁴ דף רצו, עמוד ב

⁵ עיין דברים, פרק לד, פסוק ו: "וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי" – "הקב"ה בכבודו" (רש"י).

”בְּשׂוֹבֵב לְעֵינַי בְּרַחֲמִים”

כתוב ב'זוהר' הקדוש¹¹: ”וּבְגִין דְּעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמַטְעַם מְאִילָנָא דְחַיִּי, דְּאִיהוּ הָאִי סִפְרֵי הַזֶּהרָה, יִפְקִין בֵּיהּ מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי וְיִתְקַיֵּים בְּהוֹן¹²: 'ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאִין עֲמוּ אֵל נִכְרָ” – בזכות שעתידים ישראל, ובעיקר בני התורה, לטעום מעץ החיים, שזה ספר 'הזוהר', יצאו מהגלות ברחמים. מתוך כך גם כל הופעותיו של עם ישראל במציאות מקבלות רעננות וחיזוק.

יש בדברים אלו לימוד מופלא: כאשר התורה מתגלית בשלמות גם מהלך התגלות גאולתו של עם ישראל מתגלה ביתר שלמות, שהלוא כל מובנה הוא גילוי אורו של עם ישראל. כאשר לומדים ב'זוהר' הקדוש לומדים למעשה את נשמת התורה. כאשר נשמת התורה מתחזקת יחד עימה מתחזקת גם נשמת ישראל, משום שהתורה היא נשמתו של עם ישראל¹³. בפרט אמורים הדברים בנוגע לתורת הפנימיות, שהיא הסוד שגילה רשב"י¹⁴. ספר 'הזוהר' הקדוש הוא כעין תורה שבכתב לכל תורת הסוד, שהיא "נשמתא דנשמתא דאורייתא" – נשמת הנשמה של התורה.

הדבר אינו רק סגולה בעלמא. מאחר והתורה היא נשמת המציאות ממילא כאשר היא, הנשמה, מתחזקת הרי שמתחזק עימה גם כל האורגניזם, כל המציאות. כשם באדם הפרטי המניע את כל כוחותיו היא הרוח וכאשר רוח האדם מתחזקת, הריהו מתחשל ויש בו כוח לעמוד באתגרים – "לֹא בְחֵיל וְלֹא בְכֹחַ פִּי אִם בְּרוּחִי"¹⁵, כך גם בנוגע לעם ישראל כולו. אין ספק שהנשמה שבקרבנו – שהיא התורה, ובעיקר נשמת התורה, כלומר: פנימיות התורה – מעניקה לו את כוחו ואת

חושב שזהו המקור לשמחה שביום זה⁶. "יבא שלום ינוחו על משפבותם"⁷ – זוהי שמחתו של רשב"י על כך שנשמתו חוזרת למקור ממנו חוצבה, לבורא עולם.

"כִּד עָאֵל לְמַעְרְתָא" – כאשר המיטה נכנסה למערת הקבר במירון – "שְׁמַעוּ קְלָא בְּמַעְרְתָא", נשמעה במערה בת-קול שאמרה: "זֶה הָאִישׁ מְרַעֵשׁ הָאָרֶץ מְרַגֵּז מַמְלָכוֹת, כְּמָה פְטָרִין בְּרַקִּיעָא מְשַׁתְּכִין בְּיוֹמָא דִּין בְּגִינָךְ" – כמה מקטרגים ברקיע משתתקים בזכותך! – כך הדבר עד היום הזה, שהרי האור הוא אותו אור. "דִּנְא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּמֵאֲרִיהּ מְשַׁתְּבַח בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא" – הקב"ה משתבח ברשב"י בכל יום. "וְכַאֲהוּ חוֹלְקִיהּ לְעֵילָא וְתַתָּא: עָלִיהּ אֲתַמְרָ: יִאֲתָהּ לָךְ לְקַץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמוּד לְגוֹרְלָךְ לְקַץ הַיָּמִין". כך מסתיים 'האידרא זוטא'.

"בֵּטֵל כְּמָה גְזוֹרוֹת"

ביום גדול זה, יום 'הוד שבהוד', משתתקים המקטרגים. בכל שנה עולים מאות אלפים לציונו של רשב"י, ובמהלך השנים מצטבר הסכום למיליוני אנשים. לדבר זה אין אח ורע בכל העולם כולו⁸, ולכן הכרחי להבין שיש בכך עניין פנימי גדול ועמוק, כפי שקראנו ב'זוהר' הקדוש. הסיבה לכך היא שבציונו ישנה הארה מסוימת מנשמתו הענקית. לא לחינם יהודים שופכים שם את ליבם ורואים ישועות רבות, כידוע.

בשם תלמידי הבעל שם טוב והמגיד ממזריטש¹⁰ מובא, וכך אמרו כמה מגדולי ישראל לגבי שנה זו, שכאשר לומד אדם מתורתו של רשב"י נחשב הדבר כאילו עלה על ציונו. כך מתחברים אל האור של רבי שמעון בר יוחאי. גם אנו בשיחתנו הקצרה נתחבר היום לדמותו ולתורתו כאילו אנו באים אליו.

¹¹ פרשת נשא, דף קכ, עמוד א

¹² דברים, פרק לב, פסוק יב

¹³ עיין אורות התורה, פרק ב, סעיף ד

¹⁴ עיין אורות התחיה, פרק סד: "סתרי תורה מביאים את הגאולה, משיבים את ישראל לארצו, מפני שתורת אמת בעו הגיונה הפנימי דורשת בהרחבתה את הנשמה השלמה של האומה, והאומה מתחילה על ידה להרגיש את הכאב של הגלות, ואיך שאי אפשר כלל שצביונה יצא אל הפועל כל זמן שהיא דחופה וסחופה על אדמת נכר".

¹⁵ זכריה, פרק ד, פסוק ו

⁶ עיין מורה באצבע, סימן ת, סעיף רכג: "יום ל'ג לעומר ירבה שמחה לכבוד רשב"י ז"ע, כי הוא יומא דהלולא דיליה ונודע שרצונו הוא שישמחו ביום זה".

⁷ ישעיהו, פרק נז, פסוק ב

⁸ דניאל, פרק יב, פסוק יג

⁹ עיין בני יששכר, מאמרי חודש אייר, סימן ג: "נתאמת לנו מאנשי אמת אשר השמחה ביום הזה על ציון ר' שמעון בן יוחאי היא שלא כטבע".

¹⁰ עיין הלולא דרשב"י, עמוד כג

הדבר נעוץ בכך שתיקונו של עם ישראל הוא תיקונו של העולם כולו, שהלוא ”ישראל הם תמצית ההוויה”, כפי שאומר הרב זצ”ל¹⁸, וכפי שחז”ל אומרים¹⁹ שישאל הם האדם שבבריאיה: ”אתם קרויים אדם”. אין ספק שהדברים תלויים זה בזה.

”הַחֲבָא בְּתוֹךְ מְעַרְה מִפְּנֵי הַגְּזֵרָה”

הגמרא המפורסמת במסכת שבת²⁰ מספרת על רשב”י ובנו רבי אלעזר שברחו מפני גזירת המלכות שביקשה להורגם. את בשרו של רבי עקיבא, רבו של רשב”י, סרקו במסרקות של ברזל, וסביר להניח שתלמידו רשב”י ידע עובדה זו. לפיכך יחד עם בנו רבי אלעזר ”אזלו טשו במערתא”, הלכו והתחבאו במערה, הם נכנסו ל”קפסולה”. ”איתרחיש ניסא איברי להו חרובא ועינא דמיא” – התרחש נס ונברא להם חרוב ומעיין מים – ”הוו משלחי מנייהו, והוו יתבי עד צואריהו בחלא, כולי יומא גרסי, בעידן צלויי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליבלו”. במשך כל שנים עשרה השנים הללו הם למדו תורה לאורך כל היום, ופריו של לימוד זה נקטף ביום ל”ג בעומר. במשך כל זמן זה הם יושבים בתוך החול ב”קפסולה” צפופה מאוד ולומדים תורה בחברותא, רשב”י ובנו אלעזר. מבהילו! כאשר היה עליהם להתפלל היו יוצאים ולובשים את בגדיהם. האמת שתפילתם הייתה קצרה מאוד, שהלוא הגמרא בתחילת המסכת²¹ אומרת שרשב”י היה בדרגה שאצלו היחס הוא אחר – ”תורתו אומנותו”, ופטור מהתפילה ועליו לקרוא רק קריאת שמע. ”איתבו תריסר שני במערתא” – הם ישבו ב”קפסולה” שנים עשרה שנים, ולא רק ארבעה עשר יום. ”אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר: מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה?” – מי יודיע לבר יוחאי, היינו רבי שמעון בן יוחאי, שמת הקיסר

תעצמות חייו¹⁶, וכעת למדנו שהדברים אף תלויים זה בזה. שמעתי זאת כבר בצעירותי מהרב צבי יהודה זצ”ל, אבל כמדומני שבאותו זמן לא היו לי הכלים להבין את הדברים לאשורם.

זו הסיבה לכך שבישיבה אנו מחזקים במשך כל השנה את לימודי האמונה, שהם לימודי נשמת התורה. משמעות הדברים היא ללמוד כוזרי, ספרי המהר”ל, ’מסילת ישרים’ וכתבי הרב קוק. למעשה לימוד זה הוא עיסוק ב”נשמתא דאורייתא ובנשמתא דנשמתא”. אין ספק שמהלך הגאולה קשור רבות להתחזקות בלימוד האמונה, שעליו זעק הרב זצ”ל ככרוכיא. לא כולם הבינו אז את כוונתו, אולם כיום אנו רואים מהלך של התחזקות גדולה בלימודי האמונה בכל רובדי הציבור, לאו דווקא בישיבות הציוניות. אין ספק שהמנתק התפתחות זאת מהמהלך של התחזקות עם ישראל בארצו ובמדינתו ישראל אינו מבין את המתרחש – כפי שקראנו קודם בדברי ’הזוהר’: ”וּבְגִין דְּעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמַטְעֵם מְאִילְנָא דְּחַיִּי, דְּאִיהוּ הָאִי סְפָר הַזֶּה, יִפְקֹד בְּיָהּ מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי”. הדבר כל כך פשוט! כל זה הוא מכוחו של רשב”י.

ה’של”ה’ הקדוש כותב ב’עשרה מאמרות¹⁷: ”כשם שלא נגאלו ישראל ממצרים עד שהוצרך הקדוש ברוך הוא לקדשם בדם פסח ובדם מילה, כן גאולה העתידה לא יהיה הגאולה עד שיזכו לתוספות הקדושה הזו, והיא רצון הא-ל יתברך, ואשרי הזוכה בה”. ברצוננו להימנות על המאושרים הללו ולזכות בזכות מופלאה זו, ולפיכך ביום זה ברצוני לחזק את לימודי האמונה, לימודי נשמת התורה.

”צִדִּיק יְסוּד עוֹלָם”

אין ספק שמגיפת הקורונה העוברת על העולם תותיר את חותמה ותגרום שינוי בעולם. עוד איננו יודעים כיצד ובמה, אך ברור שהעולם של אחרי הקורונה יהיה עולם אחר. אין ספק שמהשו ישתנה בתפיסה, אולי גם מעבר לכך. הדברים יוכלו לצאת לאור גדול יותר על ידי שנבין את עניינה של תורת רשב”י ושל מקומה בעולם.

¹⁶ עיין אורות הקדוש א, חכמת הקדוש, הקריאה לסודיות

¹⁷ מאמר א, אות לח

¹⁸ עיין אורות, פרק א, סעיף א

¹⁹ יבמות, דף סא, עמוד א

²⁰ דף לג, עמוד ב

²¹ שבת, דף יא, עמוד א: ”דתניא: חברים שהיו עוסקין בתורה - מפסיקין לקריאת שמע, ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחאי וחביריו, שתורתן אומנותן. אבל כגון אנו - מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.”

”שם קניית הודף והדרף“

בעזרת ה', אף אנו נשוב לישיבה ביום ראשון. אמנם לא נחזור למערה, אבל בנסיבות העיתים נתמלא בעוז ובגבורה ונחזור בשלב זה למעין מערה ונשהה בקפסולות עד לאחר זמן מתן תורה. זאת במטרה לצאת מהמערה הזו עם תורה גדולה, מתוך מתן תורה בשנה מיוחדת.

בעזרת ה' זכות רשב"י תעמוד לנו לגדל תורה גדולה, לגדל את תורת האומה, את נשמת האומה, ולהתגדל גם בגילויים של נשמתא דנשמתא. מתוך כך נזכה במהרה לקיום לשון 'הזוהר': "ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזוהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי".

ובטלה הגזירה? כשהם שמעו זאת הם יצאו מהמערה, ומכאן מתגלגל הסיפור על האופן בו ראו את העולם, ובשל כך נאלצו לשוב למערה למשך שנה, ועל האופן בו ראו את העולם לאחר שנה זו. אולם בכך לא נעסוק כעת.

תוצאתה הסופית של אותה "קפסולה", בה הם ישבו במסירות נפש ולא יצאו במשך שנים עשרה שנים ועוד שנה אחת, היא מתן תורת הסוד לעם ישראל.

”ואשרי העומדים על סודף“

”כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק“²², כפי שנוהגים לומר במשמעות מושאלת. כל כך הרבה יהודים נושעו על ציונו. ישנם סיפורים לרוב על כך. לא בכדי מגיעים למקום מאות אלפים. הם יודעים את הסיבה לכך – הם מגיעים משום שיש שם אור עליון, משום שיש שם ישועות, משום שיש שם גילוי אלוקי. אמנם מקום קבורתו של משה רבנו לא נתגלה, כי הוא שייך למדרגה עליונה²³, אבל מקום קבורתו של רבי שמעון בר יוחאי שהוא משורש נשמתו או אותה נשמה – כפי שאמרנו בתחילה – ידוע לכל, על מנת שיהיה ניתן להגיע לשם ויזכו לישועה.

תופעה זו שקרוב למיליון אנשים רוצים לבוא לציון אינה רציונאלית, ואף על פי כן השנה הקב"ה לא הניח לה להתרחש.

נסביר אף עמוק יותר – לעניות דעתי אף זהו חלק מהההליך הגדול המתרחש כעת בעולם בכל העניינים וקורא לנו: אל תתמקדו בצדדים החיצוניים, אל תבעירו מדורות. במקום זאת, עשו הדלקה סמלית, הדליקו נר ולימדו את תורת רשב"י. אל תהפכו את יום זה לחג של מדורות והתלהבות חיצונית ממופע האש. ביום זה השקיעו דווקא בעבודה פנימית! לכך הקב"ה מוליך אותנו. איננו יודעים את רצונו, אולם ודאי שתהליך כזה מתרחש, לפחות לאותם יחידים המנסים להיאחו ב"אילנא דחיי", המנסים להעמיק יותר.

²² ברכות, דף ט, עמוד א; שבת, דף מה, עמוד א

²³ עיין שיחות לספר דברים (לגר"א נבנצל), עמודים ריב-ריד

